

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НОВОГО (УТОЧНЕНОГО) ПЕРЕЛІКУ ВИДІВ РОСЛИН, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ ОХОРОНИ НА ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ “ЧЕРВОНОЇ КНИГИ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ. РОСЛИННИЙ СВІТ”

ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ КАГАЛО
НАДІЯ МИКОЛАЇВНА СИЧАК

Кагало О. О., Сичак Н. М. Матеріали для нового (уточненого) переліку видів рослин, що потребують охорони на території Львівської області як основа для підготовки “Червоної книги Львівської області. Рослинний світ” // Наукові основи збереження біотичної різноманітності. – 2014. – Том 5(12), № 1. – С. 59-80. – ISSN 2220-3087.

Проаналізована мотивація створення Регіональних Червоних списків (РЧС) рослин в аспекті завдань Глобальної стратегії збереження рослин. Підкреслена необхідність оновлення наявного на сьогодні РЧС Львівської області у зв’язку з публікацією нового видання Червоної книги України (2009) та накопичення нового матеріалу про соцологічний статус судинних рослин флори області. Обґрунтовані деякі методичні засади формування РЧС. На підставі багаторічних досліджень та аналізу гербарних матеріалів запропоновані робочі списки судинних рослин, що потребують охорони на території області згідно з чинним законодавством (відповідно, 146 видів, що включені до Червоної книги України, 22 – Додатка I Бернської конвенції та 6 – Європейського червоного списку). Для регіональної охорони запропоновано 270 видів. Для видів, що запропоновані для охорони на регіональному рівні, визначені природоохоронні категорії згідно з рекомендаціями МСОП.

Ключові слова: Регіональний Червоний список, рослинний світ, охорона, Львівська область, Червона книга

Глобальна стратегія збереження рослин, уперше прийнята Конференцією Сторін Конвенції про біологічне різноманіття у 2002 році, зазначає, що “Без рослин немає життя. Від них залежить функціонування планети й наше виживання”. Далі Стратегія визначає, що суть позитивного й сталого майбутнього полягає в підтриманні людиною різноманітності рослинного життя (включаючи стійкість генетичного різноманіття рослин, виживання видів та їх угруповань і пов’язаних з ними оселищ та екологічних асоціацій¹) завдяки чому різноманітність рослин, у свою чергу, підтримує й покращує нашу життєдіяльність і добробут (Глобальна стратегія..., 2014).

Загальновизнаним є факт, що рослини є життєво важливою частиною біотичного різноманіття світу й одним з головних ресурсів нашої планети. Крім культивованих видів рослин, які використовують як продукти харчування, деревину та волокно, багато дикорослих рослин мають найважливіше

---

¹Екологічні асоціації – групи подібних або відмінних між собою організмів, популяцій, що спільно існують у певних природних умовах. Їх можна розглядати як тимчасовими або сталими залежно від умов середовища й життєвих потреб організмів. Поняття, рідко застосоване в українській екологічній традиції.

економічне й культурне значення і потенціал як майбутніх сільсько-господарських культур і сировинних товарів, тим більше, що людство намагається зараз вирішувати актуальні проблеми довкілля та змін клімату. Рослини відіграють ключову роль у підтриманні основного екологічного балансу планети й стабільності її екосистем і є незамінним компонентом середовища проживання тваринного світу Землі (Глобальна стратегія..., 2014).

Глобальна стратегія далі зазначає, що багатьом видам рослин, рослинним угрупованням та їх екологічним асоціаціям, а також численним взаємозв'язкам між видами рослин і людськими спільнотами загрожує небезпека зникнення в результаті дії таких антропогенних чинників, як, серед іншого, зміна клімату, втрата й трансформація оселищ, надмірна експлуатація ресурсів, чужорідні інвазійні види, забруднення навколишнього середовища, вирубування лісів та освоєння земель іншими методами. Якщо не зупинити втрату різноманіття рослин, то будуть також втрачені численні можливості розробки нових рішень для актуальних економічних, соціальних, індустріальних проблем і проблем, пов'язаних з охороною здоров'я.

Глобальною стратегією збереження рослин також підкреслено важливу роль регіональних спільнот у справі збереження різноманіття світу рослин.

У цьому контексті особливого значення набуває законодавчо визнана необхідність визначення й охорони видів рослин, популяції яких зазнають загрози на регіональному рівні, зокрема, в Україні – на рівні адміністративних областей, оскільки власне обласний рівень є тим базовим адміністративним рівнем, на якому здійснюються реальні заходи щодо збереження видового різноманіття й збереження необхідних умов для виживання видів. На жаль, у нашій країні ще немає локальних ініціатив природоохоронного спрямування щодо видової охорони, як це має місце, наприклад, у сусідній Польщі (наприклад, http://www.gora.com.pl/content.php?mod=sub&cms_id=34&lang=pl&p=p1&s=s6; Gurboda Sz. / www.eko.trzebnica.pl; Ziarnek M., Ziarnek K., 2011 та ін.). У цьому контексті важливою є робота щодо визначення регіонального природоохоронного статусу видів, охорона яких передбачена наявними національними та міжнародними нормативними актами. Це пов'язано з тим, що на регіональному рівні їхній статус (зокрема, стан популяцій) може істотно різнитися від визначеного відповідними національними (Закон “Про Червону книгу України”) та міжнародними (Бернська конвенція, Європейський та Міжнародний Червоні списки, списки CITES) нормативними актами.

Інформація про стан цих видів є неодмінно необхідною для наукового обґрунтування заходів щодо їх ефективного збереження та охорони. Необхідність розроблення відповідних планів дій передбачена ст. 3 чинного Закону України “Про Червону книгу України”.

Нині для Львівської області є чинним список видів рослин, що потребують охорони на регіональному рівні та загальний “червоний” список рослин області, затверджені рішенням Львівської обласної ради № 193 від 02 грудня 2003 р. (Кагало, Сичак, 2003). Видана 2011 року книга “Рідкісні та зникаючі види рослин Львівщини” (Рідкісні..., 2011) була лише науково-популярною

публікацією, яка не ставила на меті перегляду статусу видів чи обґрунтування змін до чинного для Львівської області “червоного” списку.

Від того часу у справі охорони рослинного світу України відбулися певні зміни. Найголовніше – було оприлюднене нове видання Червоної книги України (2009). Частина видів, які були включені до Регіонального Червоного списку (РЧС), зокрема, низка видів, що мають обмежене поширення та є загрозованими власне в західних регіонах України, була включена до нового видання Червоної книги України, про що зазначили укладачі довідкового зведення “Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України” (Офіційні..., 2012) Т. Л. Андрієнко та М. М. Перегрим (Пегрим, Андрієнко, 2014). Крім цього, з Червоної книги України були вилучені деякі види, що трапляються у регіоні. Принагідно слід зазначити, що включення регіонально охоронюваних на Львівщині видів до Червоної книги України є свідченням не погіршення стану їхніх популяцій, а покращення загальної обізнаності наукової спільноти країни щодо природоохоронного статусу раритетних компонентів її флори та їх поширення на території країни.

Попри це, відбулися деякі концептуальні зміни у світовій практиці визначення ступеня загрози існуванню видів рослин (Мосякін, Коротченко, Кагало та ін., 2014).

Слід зазначити, що від часу прийняття чинного нині Регіонального списку, накопичено великий обсяг нової наукової інформації щодо природоохоронного статусу видів рослинного світу області, у результаті численних досліджень, проведених у рамках різних науково-дослідних тем і проектів, отримані нові дані про стан популяцій цих видів.

Усе це потребувало перегляду Регіонального Червоного списку Львівської області. Тому, автори ініціювали роботу щодо актуалізації чинного нині РЧС, яка була підтримана Департаментом екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації.

Принципи формування Регіонального Червоного списку рослин Львівської області

Великі розміри України й, відповідно, значна різноманітність природних умов її території зумовлюють необхідність диференційованого підходу до збереження видового різноманіття рослинного світу в межах країни.

У наукових колах України вже майже загальноновизнаною є необхідність застосування диференційованого підходу до визначення природоохоронного статусу видів в різних регіонах країни. Очевидно, такий підхід буде реалізований в наступному виданні Червоної книги України. Разом з тим, важливу роль у реалізації такого підходу вже сьогодні відіграє формування регіональних списків видів рослин, що потребують охорони в межах адміністративної області згідно з вимогами різних правових документів, а також безпосередньо за результатами оцінки природоохоронного статусу в регіоні.

Процес формування Регіональних Червоних списків, а на їх основі “Регіональних Червоних книг” має бути основою практичного забезпечення охорони зникаючих видів, оцінки ступеня загрози стану регіонального видового різноманіття і, у подальшому, створення більш обґрунтованих списків загрожених видів для включення до національної Червоної книги.

Регіональний Червоний список має бути правовим науковим документом, що містить інформацію про види рослинного світу області, які мають бути забезпечені охороною на регіональному рівні згідно з міжнародними угодами, ратифікованими Україною, чинними нормативно-правовими актами держави та регіональних органів місцевого самоврядування.

Раніше ми вже торкалися методичних засад формування РЧС та, у подальшому – “Регіональних Червоних книг” (Кагало, 2012).

У новому варіанті Регіонального Червоного списку видів рослин Львівської області враховані всі найновіші наукові досягнення в галузі охорони рослинного світу, популяційної екології та системної фітосозології, що нині визначають принципи формування таких документів на глобальному, національному та регіональному рівнях.

Пропонований РЧС структурно складається з двох основних частин.

Перша частина – це інформація про види, які потребують охорони на регіональному рівні згідно з чинними загальнодержавними або міжнародними нормативно-правовими документами. Зокрема, це Закон України “Про Червону книгу України”, і, відповідно, Червона книга України останнього видання (2009), а також міжнародні угоди, ратифіковані Україною. Згідно зі ст. 9 Конституції України, вони є частиною національного законодавства, а їх вимоги мають пріоритет перед вимогами аналогічних національних законодавчих актів. До таких документів належать Конвенція про охорону біологічного різноманіття (Конвенція про біорізноманіття) (Прийнята 5 червня 1992 року, м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія); набрала чинності 29 грудня 1993 року. Ратифікована Україною 29 листопада 1994 року; набрала чинності для України 8 травня 1995 року.) і Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування (оселищ) у Європі (Бернська конвенція) (Прийнята 19 вересня 1979 року, м. Берн (Швейцарія); набрала чинності 1 червня 1982 року. Ратифікована Україною 29 жовтня 1996 року; набрала чинності для України 1 травня 1999 року.). У відповідності з цими документами, визначальними для України є переліки охоронюваних видів, які визначені Червоним списком МСОП (IUCN – International Union for Conservation of Nature), Європейським червоним списком і Додатком I Бернської конвенції. Також ураховані види, що визначені переліками CITES.

Друга частина РЧС містить види, які потребують охорони на регіональному рівні, але які не належать до переліків, що визначені Червоною книгою України (останнього видання) та міжнародними угодами.

Критеріями для вибору видів для включення до другої частини РЧС були загальні засади визначення ступеня загрози виду, прийняті у відповідності з критеріями категоризації МСОП. Тобто, визначальним критерієм є ступінь

загрози існуванню їхніх популяцій, а не ступінь частоти трапляння в області.

Так званий “хорологічний критерій”, пропонуванний деякими авторами як ключовий під час вибору видів для регіональної охорони (Соколова, Чопик, 2010; Перегрим, Андрієнко, 2014), є дуже відносним з формальної точки зору. Наприклад, виникає питання, що вважати окремим локалітетом виду на певній території для визначення пропонованої граничної кількості локалітетів для того, аби зарахувати вид до таких, що потребують охорони? Кількість локалітетів може виявитися різною в залежності від масштабів оцінки частоти трапляння виду. Особливо помітною ця проблема є для видів, які утворюють невеликі за розмірами метапопуляції, у межах яких субпопуляції представлені досить часто, але за межами локалізації метапопуляції вид не трапляється. Більш детально цю методичну проблему ми розглянемо у спеціальній публікації.

Не брали також до уваги види загального раритетного статусу, яким властиві певні корисні якості, або певні інші біогеографічні чи фітоценотичні особливості, якщо вони не перебувають під визначеною загрозою. У флорі області представлена значна кількість видів, що є рідкісними, реліктовими, представлені на межі ареалу, декоративні, ужиткові, символічні види рослин тощо, але такий їх стан є природним, а їхні популяції не зазнають загрози щодо існування. Відповідно, такі види не потребують на сьогодні спеціальних заходів щодо збереження та охорони.

Крім цього, намагалися обмежити в розумних межах кількість видів, які є рідкісними в області, але, здебільшого, залежать від збереження притаманних їм типів оселищ, наприклад, види лучних степів. З числа таких видів “оселищної охорони” до списку включали лише ті, популяціям яких загрожує тою чи іншою мірою безпосередня загроза.

Природоохоронна категоризація прийнята для оцінки видів регіональної охорони

Природоохоронна (созологічна) категоризація видів, що включені до Червоної книги України, не відповідає міжнародній категоризації, яка рекомендована Міжнародним союзом охорони природи (МСОП) і прийнятій в адаптованому вигляді багатьма країнами світу, у тому числі більшістю країн Європи. Ураховуючи стратегічний зовнішньополітичний курс України, а також вимоги Закону України “Про адаптацію Українського законодавства до законодавства Європейського Союзу” (2004) під час оцінки природоохоронного статусу видів регіональної охорони для Львівської області було застосовано адаптовану категоризацію, наближену до відповідних світових та європейських стандартів, яка розроблена спільно фахівцями Інституту екології Карпат НАН України та Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України. Для оцінки видів, запропонованих у списку, були використані відповідні документи й методичні рекомендації МСОП, доступні в мережі Інтернет (IUCN. 2012b. Guidelines for Application of IUCN Red List Criteria at Regional Levels: Version 4.0.; IUCN Standards and Petitions Subcommittee.

2013a. Guidelines for Using the IUCN Red List Categories and Criteria. Version 10.1. – <http://www.iucnredlist.org/documents/>). Більш детально методичні підходи до визначення видів, які потребують надання їм статусу охоронюваних, описані в публікації за участі одного зі співавторів (Мосякін, Коротченко, Кагало та ін., 2014).

Відповідно, на підставі врахування зазначених вище критеріїв, види, що включені до списку як такі, що потребують регіонального збереження, розподілені за такими адаптованими для регіонального рівня категоріями:

зниклі (Extinct, Ex) – види, що були поширені в природних умовах лише в Україні (відповідно, лише в межах області), про які після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших відомих і можливих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація про наявність їх у природі чи спеціально створених умовах в Україні та поза її межами (на щастя, поки що таких видів немає);

зниклі в природі (Extinct in the Wild, EW) – види, що були поширені в природних умовах в Україні лише в межах області, про які після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших раніше відомих і можливих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація про наявність їх у природних умовах, але особини яких або їхнє потомство (носії регіонального популяційного генофонду виду) зі зниклих регіональних популяцій збереглися у спеціально створених умовах в області або поза її межами в інших відповідних закладах України або поза її межами;

зниклі в регіоні (Regionally Extinct, RE) – види, що були поширені в природних умовах як в області, так і за її межами, про які після неодноразових пошуків, проведених у типових місцевостях або в інших раніше відомих і можливих місцях поширення, відсутня будь-яка інформація про наявність їх в області, але які збереглися в інших регіонах;

критично загрожені (на межі зникнення) (Critically Endangered, CR) – види, які перебувають під критичною загрозою зникнення у природних умовах і збереження яких в області є малоімовірним, якщо не будуть застосовані невідкладні заходи щодо їх збереження;

загрожені (зникаючі) (Endangered, EN) – види, які перебувають під загрозою зникнення у природних умовах і збереження яких в області є малоімовірним, якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їхніх популяцій;

уразливі (вразливі) (Vulnerable, VU) – види, які в найближчому майбутньому можуть бути зараховані до категорії загрожених (зникаючих), якщо триватиме дія факторів, що негативно впливають на стан їхніх популяцій в області;

під імовірною загрозою (Near Threatened, NT) – види, що не належать до жодної із наведених вище категорій, однак можуть у майбутньому потрапити до однієї з трьох попередніх категорій;

під найменшою ймовірною загрозою (Least Concern, LC) – види, які поки що є достатньо поширеними або численними в області, не належать до

жодної із наведених вище категорій, однак можуть у майбутньому потрапити до однієї з попередніх категорій;

недостатньо вивчені (Data Deficient, **DD**) – види, про які на сьогодні недостатньо даних для оцінки ступеня ризику їх зникнення в області, однак вони можуть потрапити до однієї з наведених вище категорій через особливості розмноження та поширення чи якісь інші причини.

Щодо видів, які включені до Червоної книги України (2009), застосована лише категоризація, яка визначена Законом України “Про Червону книгу України”, оскільки немає на сьогодні правових підстав застосовувати до них інші категоризації, навіть якщо вони більш досконалі.

До видів, що включені в різні міжнародні списки, але не належать до Червоної книги України (2009) або списку регіонально охоронюваних видів, застосована наведена вище адаптована категоризація МСОП.

Результати досліджень

На підставі аналізу літератури, гербарних матеріалів (BRA, KRA, KRAM, KW, KWNA, KWHU, LE, LW, LWKS, LWS, SAV, SLO) і результатів багаторічних польових досліджень на території області (1983-2014 рр.) складені списки видів, що підлягають охороні на території області згідно з чинними правовими документами (перша частина списку) та які запропоновані для охорони на регіональному рівні – друга частина списку.

Слід зазначити, що в Червоній книзі України (2009) для території області помилково були вказані такі види: *Gladiolus palustris* Gaudin – косарика болотні (неправильно визначені зразки, насправді у Львівській області цей вид не росте); *Stipa pulcherrima* K. Koch – ковила найкрасивіша (на карті нема вказівки, очевидно допущена помилка в тексті нарису); *Ligularia glauca* (L.) J. Hoffm. – язичник сивий (на карті нема позначки, у тексті – під знаком ? Немає жодних матеріалів щодо наявності колись цього виду в межах області); *Linnaea borealis* L. – ліннея північна (вказана в тому числі Львівська обл., околиці міст Києва та Харкова), але, якщо популяції в околицях Києва та Харкова можливо й існували, але нині вже втрачені, а щодо вказівки для Львівщини, то вона стосується помилкового наведення М. П. Слободяна, яке він пізніше спростував); *Chamaecytisus podolicus* (Błocki) Klásk. – зіновать подільська (наведення виду для Львівської області потребує ретельної перевірки); *Aconitum besserianum* Andr. ex Trautv. (~ *A. lycoctonum* aggr.) – аконіт Бессера (на карті позначки нема, але є вказівка в тексті нарису. У монографії Б. В. Заверухи (1985) вид наведений для північного Поділля, але, як показали спеціальні дослідження, ці вказівки стосуються білокріткових форм *Aconitum moldavicum* Hacq.); *Thalictrum foetidum* L. – рутвиця смердюча (наведена за неправильно визначеними зразками); *Viola alba* Besser – фіалка біла (наведена за неправильно визначеними зразками).

Крім цього, у публікації Л. І. Мілкіної, А. М. Дейнеки та В. П. Приндака (2011) для території області наведена *Gentiana lutea* L. – тирлич жовтий з

території НПП “Сколівські Бескиди”. Цей вид не вказаний для Львівської області в Червоній книзі України (2009); крім цього, слід зауважити, що зазначений цитованими авторами популяційний локус в околицях м. Сколе є інтродукційним і не може розглядатися як потенційний об’єкт охорони для збереження цього виду у відповідному локалітеті (Кагало, Воронцов, Андреева, 2011).

Якщо стосовно першої частини немає застережень, крім вище зазначених, то щодо переліку в другій частині списку, тобто видів, пропонувані для регіональної охорони, можуть бути певні міркування, зауваження й заперечення інших фахівців, особливо якщо вони мають оригінальну інформацію про стан їхніх популяцій і ступінь загрози. Тому, після надання наведеним вище спискам відповідного правового статусу шляхом затвердження рішенням Львівської обласної ради як нової редакції Регіонального Червоного списку, доцільно запровадити щорічну ревізію РЧС з метою включення до нього додаткових загрожених видів, якщо такі будуть виявлені на території області, або вилучення з нього видів, відсутність або істотне зменшення загрози популяціям яких буде доведено спеціальними дослідженнями.

Перелік видів рослин, які включені до Червоної книги України (2009), що достовірно відомі для території Львівської області

1. *Adonis vernalis* L. – горлиця весняний – неоцінений
2. *Aldrovanda vesiculosa* L. – альдрованда пухирчаста – рідкісний
3. *Allium strictum* Schrad. – цибуля пряма – рідкісний
4. *Allium ursinum* L. – цибуля ведмежа (черемша) – неоцінений
5. *Anacamptis coriophora* (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase s.l. – плодоріжка блошична – вразливий
6. *Anacamptis morio* (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase – плодоріжка салепова – вразливий
7. *Anacamptis pyramidalis* (L.) Rich. – плодоріжка пірамідальна – вразливий
8. *Anemone narcissiflora* L. (incl. *A. laxa* (Ulbr.) Juz.) – вітеринка нарцисоквіткова – вразливий
9. *Atropa belladonna* L. – беладонна звичайна – вразливий
10. *Aconitum lasiocarpum* (Rchb.) Gáyer – аконіт опушеноплодий – вразливий
11. *Betula humilis* Schrank – береза низька – вразливий
12. *Betula obscura* A. Kotula – береза темна – рідкісний
13. *Botrychium lunaria* (L.) Sw. – гронянка півмісяцева (ключ-трава) – вразливий
14. *Botrychium matricariifolium* (A. Braun ex Döll) W.D.J. Koch – гронянка ромашколиста – зникаючий
15. *Botrychium multifidum* (S.G. Gmel.) Rupr. – гронянка багатороздільна – рідкісний
16. *Botrychium virginianum* (L.) Sw. – гронянка віргінська – зникаючий
17. *Carex bohemica* Schreb. – осока богемська – вразливий

18. *Carex buxbaumii* Wahlenb. – осока Буксбаума – вразливий
19. *Carex chordorrhiza* Ehrh. – осока тонкокореневищна – вразливий
20. *Carex davalliana* Smith – осока Девелла – вразливий
21. *Carex dioica* L. – осока дводомна – вразливий
22. *Carex heleonastes* Ehrh. – осока торфова – зникаючий
23. *Carex hostiana* DC. – осока Хоста – вразливий
24. *Carex obtusata* Liljebl. – осока притуплена – рідкісний
25. *Carex pediformis* C.A. Mey. – осока лапкоподібна – рідкісний
26. *Carex strigosa* Huds. – осока щетиниста – зникаючий
27. *Carex umbrosa* Host – осока затінкова – неоцінений
28. *Carlina cirsioides* Klokov – відкасник осотоподібний – вразливий
29. *Carlina onopordifolia* Besser ex Szafer, Kulcz. et Pawł. – відкасник татарниколистий – вразливий
30. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce – булатка великоквіткова – рідкісний
31. *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch. – булатка довголиста – рідкісний
32. *Cephalanthera rubra* (L.) Rich. – булатка червона – рідкісний
33. *Chamaecytisus albus* (Hacq.) Rothm. – зіновать біла – вразливий
34. *Chamaecytisus blockianus* (Pawł.) Klásk. – зіновать Блоцького – рідкісний
35. *Chamaecytisus paczoskii* (V. Krecz.) Klásk. – зіновать Пачоського – рідкісний
36. *Chamaecytisus podolicus* (Błocki) Klásk. – зіновать подільська – вразливий
37. *Cladium mariscus* (L.) Pohl s.l. – меч-трава болотна – вразливий
38. *Cochlearia pyrenaica* DC. (*C. polonica* auct. Fl. Ukr. non Fröhlich) – ложечниця піренейська – зникаючий
39. *Coeloglossum viride* (L.) C. Hartm. – язичок зелений – рідкісний
40. *Colchicum autumnale* L. – пізньоцвіт осінній – неоцінений
41. *Corallorhiza trifida* Châtel. – коральковець тричінадрізаний – рідкісний
42. *Crocus heuffelianus* Herb. – шафран Гейфелів – неоцінений
43. *Cypripedium calceolus* L. – зозуліні черевички справжні – вразливий
44. *Cystopteris sudetica* A. Braun et Milde – міхурниця судетська – неоцінений.
45. *Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soó – зозульки Фукса – неоцінений
46. *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soó – зозульки м'ясочервоні – вразливий
47. *Dactylorhiza maculata* (L.) Soó – зозульки плямисті – вразливий
48. *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F. Hunt et Summerhayes – зозульки травневі – рідкісний
49. *Dactylorhiza sambucina* (L.) Soó – зозульки бузинові – вразливий
50. *Dactylorhiza transsilvanica* (Schur) Aver. – зозульки трансильванські – зникаючий
51. *Dactylorhiza traunsteineri* (Saut. ex Rchb.) Soó – зозульки Траунштейнера – рідкісний
52. *Daphne sneorum* L. – вовче лико пахуче – вразливий
53. *Dianthus pseudoserotinus* Błocki – гвоздика несправжньопізня – вразливий
54. *Diphasiastrum alpinum* (L.) Holub – зелениця альпійська – рідкісний

55. *Diphasiastrum complanatum* (L.) Holub – зелениця сплюснута – рідкісний
56. *Dracocephalum austriacum* L. – змієголовник австрійський – вразливий
57. *Dracocephalum ruyschiana* L. – змієголовник Рюйша – неоцінений
58. *Drosera anglica* Huds. – росичка англійська – вразливий
59. *Echinops exaltatus* Schrad. – головатень високий – неоцінений
60. *Eleocharis carniolica* W.D.J. Koch – ситняг карніолійський – вразливий
61. *Epipactis atrorubens* (Hoffm. ex Bernh.) Besser – коручка темночервона – вразливий
62. *Epipactis helleborine* (L.) Crantz – коручка чемерникоподібна – неоцінений
63. *Epipactis palustris* (L.) Crantz – коручка болотна – вразливий
64. *Epipactis purpurata* Smith – коручка пурпурова – рідкісний
65. *Epipogium aphyllum* Sw. – надбородник безлистий – зникаючий
66. *Erythronium dens-canis* L. – еритроній собачий зуб – рідкісний
67. *Festuca heterophylla* Lam. – костриця різнолиста – вразливий
68. *Frittilaria meleagris* L. – рябчик шаховий – вразливий
69. *Galanthus nivalis* L. – підсніжник білосніжний (підсніжник звичайний) – неоцінений
70. *Gentiana acaulis* L. – тирлич безстебловий – рідкісний
71. *Gladiolus imbricatus* L. – косарика черепитчасті – вразливий
72. *Goodyera repens* (L.) R. Br. – гудієра повзуча – вразливий
73. *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. – билинець довгорогий – вразливий
74. *Gymnadenia densiflora* (Wahlenb.) A. Dietr. – билинець щільноквітковий – вразливий
75. *Gymnadenia odoratissima* (L.) Rich. – билинець найзапашніший – зникаючий
76. *Hammarbya paludosa* (L.) O. Kuntze – м'якух болотний – зникаючий
77. *Herminium monorchis* (L.) R. Br. – бровник однобульбовий – зникаючий
78. *Hippocrepis comosa* L. – підковка чубата – рідкісний
79. *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Mart. – баранець звичайний – неоцінений
80. *Hydrocotyle vulgaris* L. – щитолісник звичайний – рідкісний
81. *Iris sibirica* L. – півники сибірські – вразливий
82. *Jovibarba sobolifera* (Sims.) Opiz – борідник паростковий – рідкісний
83. *Juncus bulbosus* L. – ситник бульбистий – вразливий
84. *Juncus subnodulosus* Schrank – ситник тупопелостковий – зникаючий
85. *Lathyrus laevigatus* (Waldst. et Kit.) Fritsch – чина гладенька – рідкісний
86. *Leucojum vernum* L. – білоцвіт весняний – неоцінений
87. *Ligularia sibirica* Cass. – язичник сибірський – вразливий
88. *Lilium martagon* L. – лілія лісова – неоцінений
89. *Liparis loeselii* (L.) Rich. – жировик Льозеля – вразливий
90. *Listera cordata* (L.) R. Br. – зозуліні сльози серцелисті – вразливий
91. *Listera ovata* (L.) R. Br. – зозуліні сльози яйцеподібні – неоцінений
92. *Lunaria rediviva* L. – місячниця оживаюча – неоцінений
93. *Lycopodiella inundata* (L.) Holub – плаунець заплавний – вразливий

94. *Lycopodium annotinum* L. – плаун річний – неоцінений
95. *Malaxis monophyllos* (L.) Sw. – глевчак однолистий – вразливий
96. *Neotinea ustulata* (L.) R.M. Bateman, Pridgeon et M.W. Chase – неотінея обпалена – зникаючий
97. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich. – гніздівка звичайна – неоцінений
98. *Neottianthe cucullata* (L.) Schlechter – неотіанта каптурувата – зникаючий
99. *Nymphoides peltata* (S.G. Gmel.) Kuntze – плавун щитolistий – вразливий
100. *Ophrys insectifera* L. – офрис комахоносна – зникаючий
101. *Orchis mascula* (L.) L. – зозулинець чоловічий – вразливий
102. *Orchis militaris* L. – зозулинець шоломоносний – вразливий
103. *Orchis purpurea* Huds. – зозулинець пурпуровий – вразливий
104. *Orchis signifera* Vest – зозулинець прикрашений – зникаючий
105. *Ornithopus perpusillus* L. – пташник крихітний – вразливий
106. *Oxycoccus microcarpus* Turcz. ex Rupr. – журавлина дрібноплода – вразливий
107. *Pedicularis sceptrum-carolinum* L. – шолудивник королівський – вразливий
108. *Pedicularis sylvatica* L. – шолудивник лісовий – вразливий
109. *Pinguicula bicolor* Woł. – товстянка двоколірна – зникаючий
110. *Pinguicula vulgaris* L. – товстянка звичайна – вразливий
111. *Platanthera bifolia* (L.) Rich. – любка дволиста – неоцінений
112. *Platanthera chlorantha* (Cust.) Rehb. – любка зеленоквіткова – неоцінений
113. *Pseudorchis albida* (L.) A. Löve et D. Löve – псевдорхіс білуватий – вразливий
114. *Pulsatilla grandis* Wender. – сон великий – вразливий
115. *Pulsatilla patens* (L.) Mill. – сон розкритий – неоцінений
116. *Pulsatilla pratensis* (L.) Mill. s.l. – сон лучний – неоцінений
117. *Rhamnus tinctoria* Waldst. et Kit. – жостір фарбувальний – рідкісний
118. *Rosa czackiana* Besser – шипшина Чацького – неоцінений
119. *Salix lapponum* L. – верба лапландська – вразливий
120. *Salix myrtilloides* L. – верба чорнична – вразливий
121. *Salix starkeana* Willd. – верба Старке – вразливий
122. *Salvinia natans* (L.) All. – сальвінія плаваюча – неоцінений
123. *Saxifraga granulata* L. – ломикамінь зернистий – зникаючий
124. *Saxifraga hirculus* L. – ломикамінь болотний – вразливий
125. *Scheuchzeria palustris* L. – шейхцерія болотна – вразливий
126. *Schoenus ferrugineus* L. – сашник іржавий – вразливий
127. *Scopolia carniolica* Jacq. – скополія карніолійська – неоцінений
128. *Scorzonera austriaca* Willd. – зміячка австрійська – зникаючий
129. *Sempervivum montanum* L. – молодило гірське – рідкісний
130. *Senecio besserianus* Minder. – жовтозілля Бессера – вразливий
131. *Sesleria caerulea* (L.) Ard. – сеслерія голуба – зникаючий
132. *Sorbus torminalis* (L.) Crantz – берека – неоцінений
133. *Spiranthes amoena* (M. Bieb.) Spreng. – скрученик приємний – зникаючий

134. *Spiranthes spiralis* (L.) Chevall. – скрученик спіральний – зникаючий
135. *Staphylea pinnata* L. – клокичка периста – рідкісний
136. *Stipa pennata* L. – ковила пірчаста – вразливий
137. *Succisella inflexa* (Kluk) G. Beck – комонничок зігнутий – рідкісний
138. *Swertia perennis* L. – сверція багаторічна – вразливий
139. *Syringa josikaea* J. Jacq. ex Rchb. – бузок угорський – вразливий
140. *Taxus baccata* L. – тис ягідний (негній-дерево) – вразливий
141. *Tofieldia calyculata* (L.) Wahlenb. – тофільдія чашечкова – вразливий
142. *Trapa natans* L. s.l. – водяний горіх плаваючий – неоцінений
143. *Traunsteinera globosa* (L.) Rchb. – траунштейнера куляста – вразливий
144. *Trifolium rubens* L. – конюшина червонувата – рідкісний
145. *Utricularia intermedia* Hayne – пухирник середній – вразливий
146. *Utricularia minor* L. – пухирник малий – вразливий

Бернська конвенція. Додаток I. Види рослин, що підлягають особливій охороні

1. *Aconitum lasiocarpum* (Rchb.) – аконіт опушеноплодий
2. *Aldrovanda vesiculosa* L. – альдрованда пухирчаста
3. *Angelica palustris* (Besser) Hoffman – дудник болотний
4. *Botrychium matricariifolium* A. Braun ex Koch – гронянка ромашколиста
5. *Botrychium multifidum* (S.G. Gmelin) Rupr. – гронянка багатороздільна
6. *Campanula abietina* Griseb. et Schenk. – дзвоника ялицеві
7. *Carlina onopordifolia* Besser – відкасник татарниколистий
8. *Cochlearia polonica* Fröhlich – ложечниця польська²
9. *Cypripedium calceolus* L. – черевички зозуліні
10. *Dracocephalum austriacum* L. – змієголовник австрійський
11. *Dracocephalum ruyschiana* L. – змієголовник Рюйша
12. *Eleocharis carniolica* W.D.J. Koch – ситняг карніолійський
13. *Ligularia sibirica* (L.) Cass. – язичник сибірський
14. *Liparis loeselii* (L.) Rich. – жировик Лезеля
15. *Luronium natans* (L.) Rafin. – луроніум плаваючий
16. *Pulsatilla grandis* Wender. – сон великий
17. *Pulsatilla patens* (L.) Mill. – сон розкритий
18. *Salvinia natans* (L.) All. – сальвінія плаваюча
19. *Saxifraga hirculus* L. – ломикамінь болотний
20. *Syringa josikaea* Jacq. fil. – бузок угорський

---

² За останніми даними, що враховують, у тому числі, й результати молекулярно-генетичних популяційних досліджень, єдина в Україні популяція виду *Cochlearia*, що представлена у Львівській області, не належить ні до *Cochlearia pyrenaica* DC. s. str., ні до *Cochlearia polonica* Fröhlich. За низкою ознак вона є реліктовою, має низку морфологічних особливостей і заслуговує на самостійний таксономічний статус в ранзі виду. Попередньо ми розглядаємо її як *Cochlearia ucrainica* Kagalo et Sytschak nom. prov.

21. *Trapa natans* L. – водяний горіх плаваючий
22. *Typha shuttleworthii* Koch et Sonder – рогіз Сутлеворта

Види судинних рослин флори Львівської області, які включені до Європейського червоного списку тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі (1991)

1. *Carlina cirsioides* Klok. – відкашник осотовидний
2. *Chamaecytisus blockianus* (Pawł.) Klásk. – зіновать Блоцького
3. *Cochlearia polonica* Fröhlich – ложечниця польська
4. *Galium volhynicum* Pobed. – підмаренник волинський
5. *Senecio besseranum* Minder – жовтозілля Бессера
6. *Silene dubia* Herbich – смілка сумнівна

ПЕРЕЛІК

видів судинних рослин, що потребують охорони в межах Львівської області, але не включені до Червоної книги України (види регіональної охорони – ВРО)

1. *Aconitum bucovinense* Zapał. – аконіт буковинський – NT
2. *Aconitum degenii* Gáyer – аконіт Дегена – LC
3. *Aconitum variegatum* L. – аконіт строкатий – LC
4. *Adenophora lilifolia* (L.) A. DC. – аденофора лілієлиста – DD
5. *Ajuga pyramidalis* L. – горлянка пірамідальна – RE
6. *Alchemilla glabricaulis* Lindb. fil. – приворотень голостебельний – VU
7. *Alchemilla glaucescens* Wallg. – приворотень сизуватий – LC
8. *Alisma gramineum* Lej. – частуха злаковидна – VU
9. *Alisma lanceolatum* With. – частуха ланцетна – VU
10. *Allium angulosum* L. – цибуля гранчаста – NT
11. *Allium carinatum* L. – цибуля кілювата – NT
12. *Allium scorodoprasum* L. – цибуля часникова – NT
13. *Alopecurus arundinaceus* Poir. – лисохвіст тростиновий – NT
14. *Alyssum montanum* L. agg. (incl. *Alyssum gmelinii* Jord.) – бурачок гірський – NT
15. *Andromeda polifolia* L. – андромеда багатоліста – EN
16. *Androsace elongata* L. – переломник видовжений – DD
17. *Anemone sylvestris* L. – анемона лісова – VU
18. *Angelica palustris* (Boiss.) Hoffm. – дудник болотний – NT
19. *Aquilegia vulgaris* L. – орлики звичайні – VU
20. *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. – мучниця звичайна – VU
21. *Armeria vulgaris* Willd. – армерія звичайна – VU
22. *Arnica montana* L. – арніка гірська – LC
23. *Arum alpinum* Schott et Kotschy – арум альпійський – NT
24. *Arum besserianum* Schott – арум Бессера – VU

25. *Asplenium viride* Huds. – асплений зелений – CR
26. *Astragalus danicus* Retz. – астрагал датський – VU
27. *Asyneuma canescens* (Waldst. et Kit.) Griseb. et Schenk – азінеума сіривата – VU
28. *Athyrium distentifolium* Tausch ex Opiz – безщитник розставленолистий – DD
29. *Atragene alpina* L. – атрагена альпійська – NT
30. *Batrachium aquatile* (L.) Dumort. – водяний жовтець водний – LC
31. *Becmanea eruciformis* (L.) Host – бекманія звичайна – NT
32. *Bolboschoenus yagara* (Ohwi) Y.C. Yang et M. Zhan – бульбокомиш Ягара – DD
33. *Bromopsis erecta* (Huds.) Fourr. – стоколос прямий – LC
34. *Bruckenthalia spiculifolia* (Salisb.) Rechb. – брукенталія голколиста – VU
35. *Vupleurum longifolium* L. – ласкавець довголистий – DD
36. *Calamagrostis pseudophragmites* (Hall. fil.) Koel. – куничник несправжньоочеретяний – LC
37. *Calamagrostis varia* (Schrud.) Host – куничник мінливий – VU
38. *Calla palustris* L. – образки болотні – VU
39. *Callitriche hamulata* Kuntz ex Koch. – виринниця гачкувата – NT
40. *Callitriche stagnalis* Scop. – виринниця ставкова – NT
41. *Campanula abietina* Griseb. et Schenk. – дзвоника ялицеві – LC
42. *Cardamine hirsuta* L. – жеруха шорстка – NT
43. *Carduus glaucinus* Holub – будяк сизий – VU
44. *Carex atherodes* Spreng. – осока остюкова – VU
45. *Carex bigelowii* Torr. ex Schwein. – осока Бігелова – VU
46. *Carex buekii* Wimm. – осока Буека – VU
47. *Carex demissa* Hornem. – осока поникла – NT
48. *Carex diandra* Schrank – осока двотичинкова – VU
49. *Carex disticha* Huds. – осока дворядна – VU
50. *Carex hartmanii* Cajand. – осока Гартмана – VU
51. *Carex hordeistichos* Vill. – осока ячменевидна – VU
52. *Carex juncella* (Fries) Th. Fries – осока ситничковидна – NT
53. *Carex limosa* L. – осока багнова – NT
54. *Carex ornithopoda* Willd. – осока лапчаста – VU
55. *Carex rhizina* Blytt ex Lindbl. – осока кореневищна – EN
56. *Carex stenophylla* Wahlenb. – осока вузьколиста – CR
57. *Carex supina* Willd. ex Wahlenb. – осока приземкувата – NT
58. *Caulinia minor* (All.) Coss. et Germ. – каулінія мала – NT
59. *Centaurea dominii* (Dostál) Dubovik – волошка Доміна – DD
60. *Centaurea mollis* Waldst. et Kit. – волошка м'яка – NT
61. *Centaurea stricta* Waldst. et Kit. – волошка стиснута – VU
62. *Centaureum uliginosum* (Waldst. et Kit.) G. Beck ex Ronn. – золототисячник болотяний – VU
63. *Cerasus fruticosa* Pall. – вишня кущова (степова) – VU

64. *Ceratophyllum submersum* L. – кушир підводний – LC
65. *Chamaecytisus lindemannii* (V. Krecz.) Klásk. – зіновать Ліндеманна – VU
66. *Chamaenerion dodenaiei* (Vill.) Kost. – хаменерій Додонея – DD
67. *Chimaphila umbellata* (L.) W. Barton – зимолюбка зонтична – VU
68. *Cimicifuga europaea* Schipcz. – клопогін європейський – NT
69. *Cirsium erisithales* (Jacq.) Scop. – осот клейкий – VU
70. *Cirsium decussatum* Janka – осот хрещатий – RE
71. *Cirsium pannonicum* (L. fil.) Link – осот паннонський – NT
72. *Clematis integrifolia* L. – ломиніс цілолистий – RE
73. *Coronilla coronata* L. – в'язіль увінчаний – VU
74. *Cotoneaster melanocarpus* Fisch. ex Blytt – кизильник чорноплідний – VU
75. *Crepis mollis* (Jacq.) Aschers. – скереда м'яковолосиста – NT
76. *Crepis praemorsa* (L.) Tausch – скереда обкусана – VU
77. *Crepis sibirica* L. – скереда сибірська – RE
78. *Dactylorhiza* × *ambigua* (A. Kerner) H. Sundermann – зозульки сумнівні – VU
79. *Dactylorhiza* × *aschersoniana* (Hauskn.) Borbos et Soó – зозульки Ашерсона – VU
80. *Dactylorhiza lapponica* (Laest.) Soó – зозульки лапландські – EN
81. *Dactylorhiza pulchella* (Druce) Aver. – зозульки красиві – EN
82. *Dianthus armeria* L. – гвоздика армерійовидна – LC
83. *Dianthus borbasii* Vandas – гвоздика Борбаша – VU
84. *Dianthus membranaceus* Borb. – гвоздика перетинчаста – NT
85. *Dianthus superbus* L. – гвоздика пишна – VU
86. *Draba nemorosa* L. – крупка дібровна – LC
87. *Drosera rotundifolia* L. – росичка круглолиста – EN
88. *Dryopteris affinis* (Lowe) Fraser-Jenkins – щитник споріднений – DD
89. *Dryopteris cristata* (L.) A.Gray – щитник гребенястий – LC
90. *Echium russicum* J.F. Gmel. – синяк руський – VU
91. *Elatine alsinastrum* L. – руслиця мокрична – VU
92. *Elatine hydropiper* L. – руслиця перцева – VU
93. *Eleocharis quinqueflora* (F.X. Hartm.) O. Schwarz – ситняг п'ятиквітковий – NT
94. *Epipactis leptochila* (Godfery) Godfery – коручка гостролопатева – EN
95. *Equisetum pratense* Ehrh. – хвощ лучний – DD
96. *Eriophorum gracile* Koch – пухівка струнка – EN
97. *Erucastrum armoracioides* (Czern. ex Turcz.) Cruchet – рогачка хріновидна – LC
98. *Erysimum diffusum* Ehrh. – жовтушник розлогий – RE
99. *Erysimum odoratum* Ehrh. – жовтушник пахучий – NT
100. *Euphorbia palustris* L. – молочай болотяний – VU
101. *Euphorbia seguieriana* Neck. – молочай Сер'є – NT
102. *Euphorbia sojakii* (Chrtek et Křisa) Dubovik – молочай Сойяка – DD
103. *Ferulago sylvatica* (Besser) Rechb. – ферульник лісовий – VU

104. *Festuca filiformis* Pourg. – костриця ниткоподібна – DD
105. *Festuca macutrensis* Zapał. – костриця макітринська – NT
106. *Festuca psammophila* (Hack. ex Čelak.) Fritsch – костриця піщано-любива – VU
107. *Gagea pratensis* (Pers.) Dumort. – зірочки лучні – EN
108. *Gagea spathacea* (Hayne) Salisb. – зірочки чохлаваті – DD
109. *Galatella linosyris* (L.) Rchb. fil. – солонечник льонолистий – VU
110. *Galium* × *polonicum* Błocki – підмаренник польський – RE)
111. *Galium bellatulum* Klok. – підмаренник чепурненький – VU
112. *Galium rotundifolium* L. – підмаренник круглолистий – RE
113. *Galium rubioides* L. – підмаренник мареновидний – DD
114. *Genista germanica* L. – дрік германський – VU
115. *Gentiana cruciata* L. – тирлич хрещатий – NT
116. *Gentiana pneumonanthe* L. – тирлич звичайний – VU
117. *Gentianella amarella* (L.) Boern. – тирличничок гіркуватий – NT
118. *Gentianella lutescens* (Velen.) Holub – тирличничок жовтуватий – NT
119. *Gentianopsis ciliata* (L.) Ma – тирличник вийчастий – VU
120. *Glyceria declinata* Bréb. – лепешняк відхилений – LC
121. *Glyceria nemoralis* (Uechtr.) Uechtr. et Koern. – лепешняк дібровний – LC
122. *Groenlandia densa* (L.) Fourg. – гренландія густа – NT
123. *Gymnocarpium robertianum* (Hoffm.) Newm. – голокучник Роберта – DD
124. *Gypsophila fastigita* L. – лещиця пучкувата – VU
125. *Helictotrichon desertorum* (Less.) Nevski – вівсюнець пустельний – VU
126. *Helictotrichon schellianum* (Hack.) Kitag. – вівсюнець Шелла – VU
127. *Hesperis candida* Kit. ex Muggenb., Kanitz et Knapp – вечорниці білі – LC
128. *Hierochloë australis* (Schrad.) Roem. et Schult. – чаполоч південна – VU
129. *Hylotelephium decumbens* (Lucé) V. Byalt (= *Hylotelephium ruprechtii* (Jalas) Tzvel.) – заяча капуста лежача – LC
130. *Hylotelephium maximum* (L.) Holub – заяча капуста найбільша – LC
131. *Hypericum elegans* Steph. – звіробій стрункий – LC
132. *Hypericum humifusum* L. – звіробій сланкий – LC
133. *Inula coniza* DC. – оман блошиний – VU
134. *Iris aphylla* L. – півники безлисті – VU
135. *Juncus alpinoarticulatus* Chaix – ситник альпійськочленистий – NT
136. *Juncus atratus* Krock. – ситник чорний – NT
137. *Juncus squarrosus* L. – ситник розчепірений – VU
138. *Jurinea arachnoidea* Bunge s.l. – юриня павутиниста – VU
139. *Koeleria glauca* (Spreng.) DC. – кипиць сизий – NT
140. *Koeleria grandis* Besser ex Gorski – кипиць великий – DD
141. *Lathyrus palustris* L. – чина болотна – VU
142. *Lathyrus pannonicus* (Jacq.) Garcke – чина паннонська – VU
143. *Lathyrus pisiformis* L. – чина гороховидна – VU
144. *Ledum palustre* L. – багно звичайне – VU
145. *Lemna gibba* L. – ряска горбата – NT

146. *Leopoldia comosa* (L.) Parl. – леопольдія чубкувата – DD
147. *Lerchenfeldia flexuosa* (L.) Schur – лерхенфельдія звивиста – NT
148. *Linum austriacum* L. – льон австрійський – VU
149. *Linum flavum* L. – льон жовтий – VU
150. *Linum perenne* L. – льон багаторічний – NT
151. *Luronium natans* (L.) Rafin. – луроніум плаваючий – RE
152. *Matteuccia struthiopteris* (L.) Tod. – страусове перо звичайне – NT
153. *Melica uniflora* Retz. – перлівка одноквіткова – NT
154. *Melittis mellissophyllum* L. s. l. – кадило звичайне – NT
155. *Mercurialis ovata* Sternb. et Hoppe – переліска яйцевидна – NT
156. *Najas major* All. – різуха велика – NT
157. *Nasturtium officinale* R.Br. – настурція лікарська – VU
158. *Naumburgia thyrsoiflora* (L.) Rchb. – кизляк китицецвітій – VU
159. *Nepeta pannonica* L. – Котяча м'ята паннонська – VU
160. *Nymphaea alba* L. – латаття біле – NT
161. *Nymphaea candida* C. Presl – латаття сніжно-біле – NT
162. *Oenanthe banatica* Heuff. – омег банатський – DD
163. *Ophioglossum vulgatum* L. – вужачка звичайна – VU
164. *Orobanche alba* Steph. – вовчок білий – LC
165. *Orobanche alsatica* Kirschl. – вовчок ельзаський – DD
166. *Orobanche coerulescens* Steph. – вовчок синюватий – DD
167. *Orobanche elatior* Sutt. – вовчок високий – LC
168. *Orobanche gracilis* Smith – вовчок стрункий – DD
169. *Orobanche lutea* Baumg. – вовчок жовтий – LC
170. *Orobanche picridis* F.Schultz – вовчок гірчачковий – LC
171. *Orobanche teucrii* Holandre – вовчок самосиловий – DD
172. *Otites borysthenica* (Grun.) Klok. – ушанка дніпровська – NT
173. *Pedicularis kaufmannii* Pinzg. – шолудивник Кауфмана – RE
174. *Pedicularis palustris* L. – шолудивник болотний – VU
175. *Peucedanum carvifolia* Vill. – смовдь кминолиста – VU
176. *Phelipanche laevis* (L.) Holub – заполонь гладка – DD
177. *Phelipanche purpurea* (Jacq.) Soják – заполонь пурпурова – DD
178. *Phlomis tuberosa* L. – залізняк бульбистий – DD
179. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm. – листовик сколопендровий – VU
180. *Phyteuma orbiculare* L. – фітеума куляста – VU
181. *Pleurospermum austriacum* (L.) Hoffm. – плеуросперм австрійський – DD
182. *Poa bulbosa* L. – тонконіг бульбистий – LC
183. *Poa remota* Forsell. – тонконіг розсунутий – DD
184. *Polemonium caeruleum* L. – синюха голуба – VU
185. *Polypodium interjectum* Shivas – багатоніжка проміжна – DD
186. *Polystichum braunii* (Spenn.) Fée – багаторядник Брауна – NT
187. *Potamogeton acutifolius* Link – рдесник гостролистий – NT
188. *Potamogeton alpinus* Balb. – рдесник альпійський – NT
189. *Potamogeton compressus* L. – рдесник стиснутий – NT

190. *Potamogeton fresii* Rupr. – рдесник Фріза – NT
191. *Potamogeton gramineus* L. – рдесник злаколистий – NT
192. *Potamogeton obtusifolius* Mert. et Koch – рдесник туполистий – NT
193. *Potamogeton praelongus* Wulf. – рдесник довгий – NT
194. *Potentilla alba* L. – перстач білий – NT
195. *Potentilla neumanniana* Rchb. – перстач Невманна – DD
196. *Potentilla pusilla* Host – перстач дрібненький – DD
197. *Primula acaulis* (L.) L. – первоцвіт безстебловий – EN
198. *Pulmonaria angustifolia* L. – медунка вузьколиста – DD
199. *Pulmonaria mollis* Wulf. ex Hornem. – медунка м'яка – NT
200. *Pyrola chlorantha* Sw. – грушанка зеленоцвіта – NT
201. *Pyrola media* Sw. – грушанка середня – DD
202. *Pyrola minor* L. – грушанка мала – LC
203. *Pyrola rotundifolia* L. – грушанка круглолиста – LC
204. *Quercus petraea* L. ex Liebl. – дуб скельний – LC
205. *Ranunculus zapalowiczii* Pacz. – жовтець Запаловича – VU
206. *Rhynchospora alba* (L.) Vahl – ринхоспора біла – EN
207. *Ribes carpaticum* Schult. – смородина карпатська – DD
208. *Rosa caesia* Smith – шипшина сіро-блакитна – DD
209. *Rosa frutetorum* Besser – шипшина чагарникова – DD
210. *Rosa gallica* L. agg. (incl. *Rosa czackiana* Besser) – шипшина гальська – VU
211. *Rosa glauca* Pourret – шипшина сиза – VU
212. *Rosa parviuscula* Chrshan. et Laseb. – шипшина низенька – NT
213. *Rosa pimpinellifolia* L. – шипшина бедренцелиста – VU
214. *Rosa porrectidens* Chrshan. et Laseb. – шипшина прямозубчаста – NT
215. *Rosa uncinella* Besser – шипшина гачкувата – NT
216. *Rubus saxatilis* L. – косяниця – VU
217. *Salix myrsinifolia* Salisb. – верба чорнувата – NT
218. *Salvia nutans* L. – шавлія поникла – DD
219. *Saxifraga paniculata* Mill. – ломикамінь волосистий – VU
220. *Saxifraga tridactylites* L. – ломикамінь трипальчастий – VU
221. *Scabiosa columbaria* L. – скабіоза голубина – VU
222. *Schoenus nigricans* L. – сашник чорніючий – NT
223. *Scirpoides holoschoenus* (L.) Soják – комишивник звичайний – RE
224. *Scirpus radicans* Schkuhr – комиш укорінливий – VU
225. *Scorzonera hispanica* L. – скорзонера іспанська – DD
226. *Scorzonera humilis* L. – скорзонера низька – EN
227. *Scorzonera purpurea* L. – скорзонера пурпурова – VU
228. *Senecio paludosus* L. – жовтозілля болотне – VU
229. *Senecio schvetzovii* Korsh. – жовтозілля Швецова – VU
230. *Senecio umbrosus* Waldst. et Kit. – жовтозілля тіньове – VU
231. *Serratula lycopifolia* (Vill.) A.Kerner – серпій різнолистий – DD
232. *Seseli libanotis* (L.) Koch – жабриця гірська – NT
233. *Silene dubia* Herbich – смілка сумнівна – VU

234. *Sisymbrium strictissimum* L. – сухоребрик стиснутий – LC
235. *Sparganium minimum* Wallr. – їжача голівка маленька – EN
236. *Spergula morisonii* Boreau – шпергель Морісона – LC
237. *Stachys alpina* L. – чистець альпійський – LC
238. *Stellaria crassifolia* Ehrh. – зірочник товстолистий – DD
239. *Symphytum microcalyx* S.G. Gmel. – живокіст дрібночашечковий – LC
240. *Taraxacum polonicum* Matecka et Soest – кульбаба польська – VU
241. *Teesdalia nudicaulis* (L.) R. Br. – тисдалія голостебла – NT
242. *Tephroseris czernjaevii* (Minder.) Holub – попелівка Черняєва – VU
243. *Tephroseris papposa* (Rchb.) Schur – попелівка чубата – VU
244. *Tephroseris rivularis* (Waldst. et Kit.) Schur – попелівка струмкова – VU
245. *Teucrium scordium* L. – самосил часниковий – NT
246. *Thalictrum bauhinii* Crantz – рутвиця Баугіна – EN
247. *Thalictrum flavum* L. – рутвиця жовта – VU
248. *Thelypteris palustris* Schott – теліптерис болотяний – NT
249. *Tilia platyphyllos* Scop. – липа широколиста – LC
250. *Trientalis europaea* L. – одинарник європейський – DD
251. *Trifolium ochroleucon* Huds. – конюшина блідо-жовта – NT
252. *Trifolium pannonicum* Jacq. – конюшина паннонська – NT
253. *Trinia multicaulis* (Poir.) Schischk. – тринія багатостеблова – VU
254. *Trollius altissimus* Crantz – купальниця висока – VU
255. *Trollius europaeus* L. – купальниця європейська – VU
256. *Typha schutleworthii* Koch et Sond. – рогіз Шутлевортів – NT
257. *Veratrum nigrum* L. – чемериця чорна – VU
258. *Verbascum phoeniceum* L. – дивина фіолетова – VU
259. *Veronica austriaca* L. – вероніка австрійська – NT
260. *Veronica orchidea* Crantz – вероніка орхідна – NT
261. *Veronica spuria* L. – вероніка несправжня – NT
262. *Vicia pisiformis* L. – горошок горохоподібний – NT
263. *Viola epipsila* Ledeb. – фіалка різнолиста – VU
264. *Viola montana* L. – фіалка гірська – DD
265. *Viola palustris* L. – фіалка болотна – VU
266. *Viola persicifolia* Schreb. – фіалка персиколіста – NT
267. *Viola uliginosa* Besser – фіалка багнова – VU
268. *Wolffia arriza* (L.) Horkel ex Wimm. – вольфія безкоренева – NT
269. *Xanthoselinum alsaticum* (L.) Schur – ксантозеліnum ельзаський – VU
270. *Zannichellia palustris* L. s.l. – дзанікелія болотна – NT

Висновки

Отже, до Регіонального Червоного списку судинних рослин Львівської області запропоновано включити 146 видів, що включені до чинної редакції Червоної книги України (2009) які достовірно ростуть на території області у вигляді природних популяцій; 22 види, що включені до Додатку I Бернської конвенції – Види рослин, що підлягають особливій охороні; 6 видів, що

включені до Європейського червоного списку тварин і рослин, що знаходяться під загрозою зникнення у світовому масштабі (1991). Крім цього, слід зазначити, що всі види родини *Orchidaceae* – орхідних (зозулинцевих) і *Galanthus nivalis* L. – підсніжник білосніжний (п. звичайний) включені до переліку CITES.

До переліку видів судинних рослин, що потребують охорони в межах Львівської області (види регіональної охорони), запропоновано включити 270 видів. Кількість цих видів може дещо коливатися від року до року в результаті подальшого детального вивчення як созологічного статусу запропонованих видів, так й інших видів флори області. Це потребуватиме періодичного перегляду й корегування РЧС.

Види, що включені до РЧС потребують постійного моніторингу стану їхніх популяцій, стану локалітетів, типів оселищ з якими вони пов'язані для обґрунтування дійєвого менеджменту з метою збереження й забезпечення належного стану їх збереження.

Подяки

Автори щиро вдячні за консультації щодо созологічного статусу окремих груп рослин і видів к.б.н., с.н.с. І. М. Данилику, к.б.н., с.н.с. О. Т. Кузяріну, к.б.н. Л. М. Борсукевич, к.б.н., с.н.с. В. І. Гончаренку, к.б.н. С. В. Сосновській та к.б.н. І. О. Беднарській.

ГЛОБАЛЬНА СТРАТЕГІЯ збереження рослин: 2011-2020 // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобал. стратегії збереження рослин / Мат-ли III Міжнар. наук. конф. – Львів, 2014. – С. 10-24.

ЗАВЕРУХА Б. В. Флора Воляно-Подолії и ее генезис. – К.: Наук. думка, 1985. – 185 с.

ЗАКОН України “Про Червону книгу України” / <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3055-14/>
КАГАЛО О. О. “Регіональні Червні книги” – концепція й принципи формування (матеріали до обговорення) // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобал. стратегії збереження рослин / Мат-ли II Міжнар. наук. конф. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2012. – С. 19-23.

КАГАЛО О. О., ВОРОНЦОВ Д. П., АНДРЕЄВА О. О. Доповнений конспект флори судинних рослин національного природного парку “Сколівські Beskidi” // Наукові основи збереження біотичної різноманітності. – 2011. – Том 2(9), № 1. – С. 87-182.

КАГАЛО О. О., СИЧАК Н. М. Рідкісні, зникаючі та інші види рослин Львівської області (Україна), які потребують охорони // Наукові основи збереження біотичної різноманітності / Тематичний збірник Інституту екології Карпат НАН України. Вип. 4, 2002. – Львів: Ліга-Прес, 2003. – С. 47-58.

МІЛКІНА Л. І., ДЕЙНЕКА А. М., ПРИНДАК В. П. Національний природний парк “Сколівські Beskidi”. Раритетний фітогенофонд. – Львів: Камула, 2011. – 160 с.

МОСЯКІН С. Л., КОРОТЧЕНКО І. А., КАГАЛО О. О., ГЕЛЮТА В. П., ГАЙОВА В. П. Зміна категорій видів рослин та грибів, що включені до Червоної книги України: проблеми, пропозиції, перспективи // Рослинний світ у Червоній книзі України:

- впровадження Глобал. стратегії збереження рослин / Мат-ли III Міжнар. наук. конф. – Львів, 2014. – С. 51-56.
- ОФЦІЙНІ переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укладачі: Т. Л. Андрієнко, М. М. Перегрим. – К.: Альтер-прес, 2012. – 148 с.
- ПЕРЕГРИМ М. М., АНДРІЄНКО Т. Л. Переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій та природних регіонів України // Укр. ботан. журн. – 2014. – 71, № 3. – С. 286-295.
- РІДКІСНІ ТА ЗНИКАЮЧІ ВИДИ рослин Львівщини / керівник проекту М. С. Хом'як. – Львів: “Бона”, 2011. – 124 с.
- СОКОВОЛА Е. И., ЧОПИК В. И. Аутофитосоциология: прошлое, настоящее и будущее. – Луганск: Виртуальная реальность, 2010. – 328 с.
- ЧЕРВОНА КНИГА України. Рослинний світ / За ред. Я. П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
- GURBODA SZ. Świat rzadkich roślin i zwierząt w gminie Trebnica. / Urząd Miejski w Trzebnicy / www.eko.trzebnica.pl
- THE IUCN RED LIST of Threatened Species (version 2012.1) / 2001 Categories & Criteria (version 3.1) / http://www.iucnredlist.org/static/categories_criteria_3_1#categories
- ZIARNEK M., ZIARNEK K. Chronione, zagrożone i rzadko spotykane gatunki roślin naczyniowych w gminie Boleszkowice (województwo Zachodniopomorskie) // Folia Pomer. Univ. Technol. Stetin. – 2011, Agric., Aliment., Pisc., Zootech. 289 (19). – S. 117-126.

МАТЕРИАЛЫ ДЛЯ НОВОГО (УТОЧНЕННОГО) ПЕРЕЧНЯ ВИДОВ РАСТЕНИЙ, НУЖДАЮЩИХСЯ В ОХРАНЕ НА ТЕРРИТОРИИ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ОСНОВА ДЛЯ ПОДГОТОВКИ “КРАСНОЙ КНИГИ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ. РАСТИТЕЛЬНЫЙ МИР”

А. А. КАГАЛО, Н. Н. СЫЧАК

Проанализирована мотивация создания Региональных Красных списков (РКС) растений в аспекте целей Глобальной стратегии сохранения растений. Подчеркнута необходимость обновления имеющегося на сегодня РКС Львовской области в связи с публикацией нового издания Красной книги Украины (2009) и накопления нового материала о природоохранном статусе сосудистых растений флоры области. Обоснованы некоторые методические основы формирования РКС. На основании многолетних исследований и анализа гербарных материалов предложены рабочие списки сосудистых растений, нуждающихся в охране на территории области в соответствии с действующим законодательством: соответственно, 146 видов, включенных в Красную книгу Украины, 22 – Приложение I Бернской конвенции и 6 – Европейского Красного списка. Для региональной охраны предложено 270 видов. Для видов, предложенных для охраны на региональном уровне, определены природоохранные категории согласно рекомендациям МСОП.

Ключевые слова: Региональный Красный список, растительный мир, охрана, Львовская область, Красная книга

**MATERIAL FOR A NEW (UPDATED) LIST OF PLANT SPECIES IN
NEED OF PROTECTION FOR LVIV REGION AS A BASIS FOR THE
PREPARATION OF “RED DATA BOOK OF LVIV REGION. PLANT
KINGDOM”**

A. A. KAGALO, N. N. SYTSCHAK

Motivation for creation of Regional Red List (RRL) of plants in terms of the tasks of the Global Strategy for Plants Conservation is analyzed. The need to update existing today RRL of the Lviv region in connection with the publication of a new edition of the Red Data Book of Ukraine (2009) and the accumulation of new materials for conservation status of vascular plants of the flora of the region was reasoned. Some methodological principles of forming RRL are grounded. When assessing the conservation status of species of regional conservation level the adapted categorization prepared with connection to relevant international and European standards was used. This categorization was developed jointly by experts of the Institute of Ecology of the Carpathians NAS of Ukraine and the M. G. Kholodny Institute of Botany NAS of Ukraine. Accordingly, the following categories are marked: (Extinct, Ex), (Extinct in the Wild, EW), (Regionally Extinct, RE), (Critically Endangered, CR), (Endangered, EN), (Vulnerable, VU), (Near Threatened, NT), (Least Concern, LC), (Data Deficient, DD). For species listed in the Red Data Book of Ukraine (2009) only categorization that is defined by the Law of Ukraine “On the Red Data Book of Ukraine” is applied.

The proposed RRL structurally consists of two main parts. The first part this is information on species requiring protection at the regional level in accordance with applicable national or international legal documents. The second part of the RRL contains species requiring protection at the regional level, but which are not included in the lists defined by the Red Data Book of Ukraine (latest edition) and international agreements. Based on long-term research and analysis of herbarium materials the working list of vascular plants that require protection in the region under the current legislation are proposed (respectively, 146 species included in the Red Data Book of Ukraine, 22 – Annex 1 of the Bern Convention and 6 – European Red List). 270 species are offered for regional protection.

Key words: Red list, Plant Kingdom, protection, Lviv region, Red Data Book

Надійшла 05.08.2014
Прийнята до друку 08.10.2014

КАГАЛО О. О. Інститут екології Карпат НАН України, вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна; e-mail: kagalo@mail.lviv.ua

KAGALO A. A. Institute of Ecology of the Carpathians NAS of Ukraine, 4 Kozelnytska St, Lviv, 79026, Ukraine; e-mail: kagalo@mail.lviv.ua

СИЧАК Н. М. Інститут екології Карпат НАН України, вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна; e-mail: sytschak@ukr.net

SYTSCHAK N. N. Institute of Ecology of the Carpathians NAS of Ukraine, 4 Kozelnytska St, Lviv, 79026, Ukraine; e-mail: sytschak@ukr.net